

САНА ОЛОХ

Чурапчы чычык ханна

Кулун тутар
20 КҮНЭ
ОПТУОРУНЬУК
№ 32-33
(9607-9608)

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Кэсэтин тыа хаһаайыстыбатын тула барда. Бастакынан улуус баһылыга И.Н. Аммосов дакылаат оҕордо. Иннокентий Николаевич 2002-2006 сылларга СР тыа сириг нэһилиэтин социальнай-экономическай сайдыыта" диэн Президент Программатын бастакы түһүмүгүнэн үлэ барытын билиһиннэрдэ. Маны таһынан олох-дьаһах программатынан, төрүт культурага, Ыччат сыһыан үлэлэри таарыйда, 2007 сылга сүрүн сорукары ыйда. Президент баһылык дакылаа-

Саха Республикатын Президентэ В. А. Штыров Чурапчыга кэлэн барда

Кулун тутар 16-17 чыыһылалара. Чурапчы улууну биир бэлиэ күнүгүнэн буоллулар. Ол курдук, республикабыт Президентэ В.А. Штыров уонна биир дойдулаахпыт Е.А. Борисов салайааччылаах сана талыллыбыт Правительство делегацията кэлэн бардылар.

Кулун тутар 17 күнүгэр Президент улууска үлэтин Кыайыы пааматынныгар сыдыыттан саралаата. Улуу Кыайыны уһансыбыт буйуунарга сүгүрүүү бэлиэтин Вячеслав Анатольевич гирляндары уурда. Бу кэинэ Одьулуун нэһиликтэр тахсан 2005 сыл түмүгүнэн тыа хаһаайыстыбатыгар СР Государственной бириэмийэтин лауреата буолбут М.П. Михайлов салайааччылаах "Комплекс" бааһынай хаһаайыстыба үлэтин-хамнаһын кытта биллэстэ.

Күнүс 11 чаастан улуус дьаһалтатын дьэтигэр Президент кытта көрсүүгүтэ улуус төрүтлэрин салайааччылары уонна нэһиликтэр баһылыктара муһунулар. Мунуахха Президент кытта СР Правительствотын Председателэ Е.А. Борисов, кини

солбуйааччыта А.И. Степанов, тыа хаһаайыстыбатын сана министри Р.Г. Дмитриев, СР Президентин Секретариатын салайааччыта В.Ф. Чуйко, Президент уонна Правительство дьаһалтатын салайааччытын солбуйааччыта И.М. Андросов, СР Правительствотын Председателин солбуйааччытын Секретариатын салайааччыта В.Е. Дмитриев, Ил Түмэн депутаты А.И. Понсеева, тыа хаһаайыстыбатын министри солбуйааччы Л.И. Аммосова, министерство Департаменттарын начальниктара Н.И. Дятлева, Р.П. Гудуева, И.П. Матвеева, Управление начальнига М.А. Бурцева, "Туймаада-Лизинг" ГУП ЛК генеральной директора С.С. Иванова, "Туймаада" ГУП ФАПК генеральной директорун бастакы солбуйааччы А.И. Новгородова, "Холбос" СПО бырабыланын председателэ П.Н. Мишкин, ЯНИИСХ СО РАСХН директорун солбуйааччы А.Я. Яковлев, РИКЦ директора Д.В. Саввин, бааһынай хаһаайыстыбалар салайааччылары Г.Г. Сминов, С.С. Лебедев, хаһыат уонна телевидение үлэтигэр кыттыны ыла кэлдилэр.

тынан кэксэ ыһытылары билэрдэ. Ол курдук, сүөһү ахсаанын көрдөрүүтө тоҕо хамсырыл, үүнээһини үүнээһини түмүктэргэ тоҕо мөлтөөн, МТС төрүтэ техниканы өрөмүөннээһингэ сыаната уонна сенаж сыаната тоҕо ырааһын туоһуласта.

"Чурапчы" ТХПК директора А.Т. Ноговицын сайыллыктааһында уонна кооперацияга эксперимент чэрчитинэн барбыт үлэлэргэ тохтооту уонна кооператив үлэтин республикага таһыттарга көрдөстө. Вячеслав Анатольевич кинигин бу эксперимент не хохонуну тохтоо көрөрүн, кинилэр туһуна системалар стандартнай систематтан уратыта тохтоо сытарын сурааста. Чурапчы улууну ас бордунукуһунан хааччыйан олорор "Мааркачаан" ПО аатынан председатели эргингэ солбуйааччы Ф.И. Попова тыл эттэ. Фаина Ивановна сүрүн туруоруу тааас чох сыанатын көтүрүлөөһүнэ буолла. Президент Правительство Председателыгар бу бопсурооска быһаарсарыгар соруудахтаата. Эксперимент үлэтигэр улууска биир бастакынан ылсан эрэр Төлөйдөөгү "Азаана"

бааһынай хаһаайыстыба салайааччыта Е.Е. Адамов ынах сүөһүнү иһитингэ бэйэтин санааларын эттэ. 50 тоболоох механизированной ферманы туһуна өйөбүл көрдөстө. Болугурдаагы "Чарап" бааһынай хаһаайыстыба салайааччыта М.К. Луковцева эмиз бу бопсурооска кэксэ туруоруулары киллэрдэ. Мугудайдаагы "Баракма" ТХПК салайааччыта Н.И. Оконешиников республикага сылгыһыттар ассоциациялар үлэлээбэтин, племенной үлэ күүһүрэрэ наадатын, сылгыһыттары анал таһаарынан хааччыйы мөлтөөн эттэ уонна Президент Программатыгар сылгы хаһаайыстыбатын сайыннарына подпрограмма киллэргэ туруоруоста. Никитфор Иванович Саха сириг гербэтигэр сылгы ойуута мээһэ буолбатаар эрэнэн туран сылгыны сайыннарына улахан болгомтону уурарга ыһырдэ. Тыл этинити тыа хаһаайыстыбатын министри солбуйааччы Л.И. Аммосова түмүктээтэ. Кини тыа хаһаайыстыбатын биир калым кооперативнай систематын усулуобуйатыгар государственной өйөбүл механизмыгар тохтооту.

В.А. Штыров түмүккэ манын эттэ: "5 сыллаах үлэ түмүктөннэ. Бу үлэни араастаан сыаналыахха сөп. Эһиги оҕорбут үлэтигэр барыта программа сүннүүнэн барар. Итэһэ, биллэн турар, баар. Холобур, МТС үлэтигэр. Хайдах тынан улахан үлэ фронун хааччыйахха сөбү? Техника үлэлиир эрэ кэмигэр туһалаах, ону учуоттуохха. Ханнык салаалар конкуренцияга тахсар ыһахтаары? Маны барытын бииргэ толкуйдуохха наада. Чурапчыга элбэх үчүгэй үлэ барар. Тыа хаһаайыстыбатыгар ыһыттар эксперименти ми өйүүбүн. Мунуахха кыттыбыт дьонго санаадытын, кыһаларытын аһаастык эппикитигэр махтанабын. Эһиги этинитин программаны олоххо киллэрингэ учуоттуоҕум", - диэн туран Чурапчы олохтоохторугар Правительство председателин солбуйааччынан аһаастык Айаал Иванович Степанов уонна тыа хаһаайыстыбатын сана министри Роман Гаврильевич Дмитриев официальной билиһиннэрдэ.

Оксана ЖИРКОВА.

Чурапчы орто оскуолата төрүттэммитэ 135 сылыгар

КЭРЭБЭ ҮӨРЭТЭР, СИРДИИР АНАЛЛААХ...

"Кэп", "кэрэхсэ", "дьон-сэргэ дууһатын абыллар көрөн ай, сирдэһэ-үтүөр угуу".

Кыһа анала, оҕорун айылгыта манна сөп түбөһөр буоллар, бу дьоллоох кини дьэксэ сөп. Ойун, сүрөгүн мэлдьи айара дууһаар, туту тутуһун-оҕорбутун туһааны айыртан көрөтүгэр, умсухтар, үөрүүнү балхыттар буоллар, эн чакчы көрө кинигин. Маныах дьон общество кини тутуһу буолуохтарын бучаллар, дьон-сэргэ көрөсбөтүн ыһахтарын ыһаллар.

Билиги коллективныгар айыллыахтык үлэлэр кини элбэх Олортон биир бастыгынан, үлэ уруугун үрдүк катэгориялаах учууталы Валентина Васильевна Оконешинова туһунан бүтүһүнү көрсөбүт.

Валентина Васильевна 1982 сыллаахха Намнаагы педагогическай училищегэ бүтүрэн, Чурапчы орто оскуолата аһаан үлэтин саралаабыта. Олтон ыла 25 сыл аһаа олуста. Эдэрден учуутал кыас уустук үлэ мэтэстэрин баһылаан педагог-маастар буола үүнэ-сайдына, элбэти ситистэ. Республиккага тыва хайраана. Кыас орну иһэ уһууу, норуот айыллыгыт төрүттэрин билиһиннэрин, ону сатаан туһанар, уустарга төрүттэрин таһаан айара туһулаан үөрөтө - чөлүөтө суох үлэ. Ол эрэри Валентина Васильевна үөрэнээччилэрин ситиһилэрэ кини үөрөтүн методикатын толору баһылаабытын туһулуур. Валентина Васильевна урууларыгар орлор тилигин бепакка үлэллэр усулуобуйаларын тэрийбэ чинг ирдэбиллээх буолан, урууооа куруук балэмээх калалар. Кыргыттар сахалыы кини, быһаарылар, өрүүтү, маһама уустук көрүгүнэрин, лоскуттан кыргыттар таһаан барытын кыһаарылар. Оҕо бу көрүгүнэрин сахалыы орнаменттарынан, араас кыргыттарын тупсаран, сайыннаран өтөрүлөр. Сыл айы ыһыттар улуустаагы уонна республикатаагы быһаарылар, технология аһаарылар кыһаан, оҕоһулар сөптөөх сыаналыы ылан, үрдүк ситиһиннэринэн оскуолаларын ааттаталлар, төрүттэрин үлэллэр. Ол курдук биир сүрүн ситиһиннэри буолар 1985с. Тана Пинигина - 8 кылаас "Чап-

параах", Елена Иванова - 6 кылаас "Панно Якутия" үлэлэрэ. Бүтүн Союзтаагы ор айар үлэтин быһылыгыгар кыттыбыттар. 2001 с. Саргы Макаева (маһама-суумка) улуустаагы быһаарылар III мээстэ, Оля Феодорова (быһаары) - II-с мээстэ, Виктория Тобихова (аһаары) - III-с мээстэ, 2002с. Настя Филиппова (быһаары) - I-с мээстэ, Нургуяана Оконешинова, Оля Оконешинова (маһама) - III мээстэ буолбуттар. 2003 с. Республикатаагы Саха сире Россияны кытта халбоспота 370 сылыгар аһаары быһаарылар Настя Филиппова (быһаары), Оля Оконешинова (сахалыы иһэ) үөрэх Министерствотын махтал грамоталарынан бэлэмнэммиттэ. 2004 с. "Саха - Азия орлор" аһаары дьуһуулары ор республикага быһаарылар Саха Сире - 8 кылаас "Дэйбэр", Люба Оконешинова - 8 кылаас "Абажур" дьуһуулары кыттылаан ыһыта. 2006 с. Нургуяана Оконешинова (сахалыы иһэ) улууска II-с мээстэ буолары ситистэ.

Улуус олимпиадаларыгар 2001 сылтан саралаан бастакы мээстэни көрсөтө да туран биирлэтэр. Олтон республиката 2004 с. Оля Оконешинова V-с мээстэ, 2005-2006 сс. Нургуяана Оконешинова III-с мээстэ тахсыбыттар. Быһаар тохсунуу ыһа ыһыттыбыт республикага олимпиадага кыттан XI-с кылаас үөрэнөөччө Нургуяана Оконешинова II-с мээстэ буолан, дипломунан наһаарадалаһа. 2006 сыл бос кыһаар Уус-Алданга "Уран уустар түһүлэлэр" үлэ, куруһуок учууталларыгар ыһа ыһыттыбыт сөптөөгө үөрөтүр орлорун маһама технологиялар оҕорбут үлэлэрэ "Плетение маһама" номинацияга II-с мээстэлээх грамота тахсыбыт. Ити курдук үөрэнөөччүлөр үрдүктүн үрдүк көрдөһүн даһаан иһаллар.

Бу орлор кыас ор таһаар таһаан: школьный көстүүмүнэн саралаан аһаары көрүгүнэн национальн көстүүмүнэн, кыһаары быһаарылар тыва тигэ үрдүк суолталаах күрэхтэргэ хас да түһүлэлээх уустук соруудахтары туораан (тестирование, моделирование, проекти-

рование уонна практическая) үлэ) кыһаары ситиһилэр. Көстүүр учууталларын кыһаары харатын, уран тарбаары таһаан, үлэ мээстэ сыһаанын утумуулар, инновация да элбэх көрүн айан-онорон, дьонго балхыттан Валентина Васильевна аһаан аһаарылар турлаа.

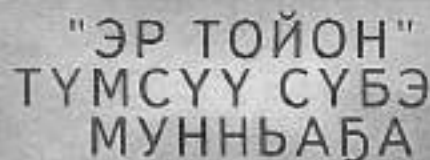
Үөрөтөр-көстөр үлэтин таһаан Валентина Васильевна үлэ-элбэх общественнай үлэтин толорор активистка, оскуола иһэ-көстүүтүн туһаарыла туһулуур туһаар кини. Биир иһаарылар түмэн кыһаары, тигэ охсон, кэп көстүүлээх, араас быһылылаах шторалары ыһаан, сөхтөрүлөр. Олтон кабинеттар стендалар, кыһаары өйө-дүүһүнэ дьуһаарылар, сыанар кыһаары көстүүмүнэн айы, тили, сыананы кыһаары оҕорон да элбэх бүтүт үлэни бүтүрэн оҕорон, оскуола кыһаары кыһаары барытын үөрдөр-сөхтөрүр көстүүтэ - кини саралаар методическай халбоспота үлэ. Маныах уустуу фантазия, аһаар дьуһуу, көстүү иһэ, санаттан сарала дьулуур, аһаар кыһаары бу барыта билиги убаастаар биир иһаарылар эдэр даһаан да учууталларга үлэ холбоһор оҕор.

Валентина Васильевна араастаһаах конференциялар педагогическай аһаарылар кыттан дьирин иһаарылар сүрүн сүрүн көрөтүгэр, баай уолуу үлэлэр. Кини саралаах үлэ үрдүктүк сыаналанан 2003 сыллаахха Саха Республикатын үөрөтүгүн туйгуу аһа инновацията.

Көстүү-холку кыһаары, орлор эһэ сыһааннаах, коллегаларга сүбөһит-аһаары, бастын учуутал, саралаах биир тарбаах баһаары ыһаан иһаары, үлэ хаһаары, үс ор күлүтэ иһаары - көрө кини Валентина Васильевна Оконешинова үлэ ситиһилэр инновация да оскуола албан аһаар үлэллэр, үөрөнөөччүлэр көрө-сирдэһа угууа туруохтара.

М.Е. ТОЛСТЯКОВА,

С.А. Новгородов аһаар Чурапчы орто оскуолатын учуутала

Сүбө муннах сахалыгы сиэринен, оолор ээр-
дөлөрүнөн сараланна. Адалар билигннн информ-
матизация үйстннн оолорбутун кууан дьялык-
тартан хайдах харыстыыбыт, көмүскэнэбит, са-
халыгы сиэри-туому тигирдэбит дээн болуоруо-
старага алдох этиннн эттилэр. санааларын атаста-

С. Д. ПОПОВ,
социальный педагог.

ҮРДҮК ҮӨРЭХ
КЫНАТЫГАР
БОРУОБАЛАНАН
КӨРҮҮГЭ
ЫНГЫРАБЫТ

Чурапчыттан мин 12 оёну илдэ барбылпыт-
тан 7-гэ үөрэххэ киирэн үөрэн-көтөн кэллибит.
Гимназияттан Айта Макарова, Надя Павлова,
Тамара Огорокова, Муся Дорофеева Краснояр-
скайдаары государственной технической уни-
верситетка (КГТУ), Валя Кардашевская Красно-
ярскайдаары государственной архитектурнай
гугуу академиятыгар (КрасГАСА), Женя Тимо-
феева Владивосток куоракка, адмирал Невель-
скай аатынан Морской государственной универ-
ситетка (Невельскай аатынан МГУ) уонна Чу-
рапчытаары иккис нүмүрдээх орто оскуолаттан
Наташа Охлопкова Иркутскайдаары государ-
ственной тимири суол университеттар (ИГУПС)
ситиһинилээхтик туттарсан киирдилэр. Магнай-
ты түһүмэххэ математика экзаменын туттар-
быттара. Бастакы экзамен түмүгүнэн Красноя-
рскайдаары ГТУ-га 38 оёо туттарсыбытыттан 30
оёо, Иркутскайдаары ГУПС-ка 28 оёоттон 15 оёо,
Морской государственной университетка 78
оёоттон 32 оёо, Красноярскайдаары ГАСА-га 62
оёоттон 31 оёо хаалбыттара. Иккис түһүмэххэ
физика предметтыгар экзамен туттарбыттара.
Сорох үрдүк үөрэх тэрилтэлэрэ нуучча тылын
дайынныгы ЕГЭ түмүгүнэн ылабыт дьэбиттэра.
Сорохтор тест толотторон баран бэрэбэрэкэтин
ириэтэттар баран сыналдыбыт дьэинэр.Физи-

Дьюкуускайдаагы кадрлар Департаментын уонна аттаран туруоруу Департаментын мааны, региональный олимпиаданы инициатива да ыһтар быһаанаах. Бары билэ-истэ сылдьар-гыт курдук, Департамент нөҕүө үөрэххэ кыргыт орлорго стипендия, сыла биридэ бырайыас, уопсайга олоруу куортама төлөнөр. Онон төрөппүттэр киин куораттарга орлоргутун үөрэттэрэ ыһтылаххытын баһарар буоллаххытын үчүтэйдик бэлэмнээн баран, эһиллэһтэн бо-руобалаан көрөгүтүгэр ыһырабын.

Д.М. ФЕДОТОВА,
улуустаагы үөрэх управлениетын үөрэтэр-
методической отдел специалиһа.

ТАЛААННААХ
ОБОЛОР

Бийылгыг көрүү үрдүк таһымнаахтык ааспыта, өрлөр оңоһуктара сыһын ааны тупсан, араастагырынаалтан үлэлэрэ элбээн иһэрэ биһигини олус үөрдэр.

Жоһорүү дьулаана

Сүмбүлөрлөт калгыны түзөт да от көрдөн үрүм-тарса түспүттөрө, калпы сени оттоок буулап хаары кэлэ сымдын маччыбигтээрэ. Урут барыт дыммут туох да билини хаалбарбатахтар, сатаатар кэтээр карабыт келени атаба-тахтар этэ. Сарсыарда сырдыкка эр дыммут суулу-иһи көрдөөбүттөрө уонна олох атын сиргэ сүмбүкбигтэр дин быһаарыбгтара. Манна үс холкуос дьыно, сүмбүгэ сүмбү-мизгэ, кэһи да, сүмбү да олох этэ Холхустар: "Кайһы Сис" – бийиги, "Андреев" холкуос уонна Бахыс Талонут-тан калыт холхустаахтар, уламкы эр дымшорбут сүбө-дөһөн иккэс аны хайдан, урут калыт дьоннорун көрдүү, бө-дөрөг көрөһү сүтүлөөх, суол сиһинэ-сиһинэ барытара. Иһин, орэ бөрү аарыда, ордук улахананык ээр дыахтар, Собикова Матрена Николемши, олох ууттуктаат буула ыалдыбыта. Кэргэн Ньутсуус Собаши эмэхсиһеһек урут "Кирөө" борохуотунан калыттар этэ. Кэргэн иһи-тин-аратын буларгыт буоллар," – дыахтобита Дьахталар бары саба түһөн сарылыһылара. Сатаатар тынар ынахтар-ыт уолуталаан уут сыманы ыан ылыбгыттарын ыалыбыт дьонго, овалорго иһэрдэхтөрө, өтүр дьону абырабыта. Бэ итигирдик сордоһон Кэбээһи сиритэр устан калыппит: р дыммут бары сырдыны-аһаны көрсүбүт арий дымшор итэр. Хас да хоһол дыммутун буламыт, калыт өхтөрү салыһын, сангаланы олох сикки, хаары үрэлүнн истыктытын буллубут. Бирэһи буларбыттар арам Ула-

Улахан дьоммут дяхтардыаа, эр киирлэрин 1,5 м халыттах мууһу алларан олохтоохтору кэлгэ мунсалаһаллара да үксүн мэлээр байһылаахтара, олохтоох дьом туораталара, сутаакылар дигэн ааньна ахтыбат, мөлтөх сыһыаннаах иттир, кэлэи дьоммут мэлээртэс үлэһиттэрэ, көнө сургуулаах, сэмэй майгылааах, үлэни көрөн турбаттарын билэи сыһыаннара туһсубута, ордук таһаарытын, ийиги бурдукса, балыкта, уопсайынан аһыар аска, мэлээрлэр буолан барыытара. Үөрөх саастаах оҕолору бэлиттэн хосбулан, Сигеттэр оҕуола ийигэр хоһонорон, интернет тэрибэн күнгэ үстэ уу хааһынан аһатан үөрөһүттэрэ, аспыт барыта тууһа суох буолара. Оҕуолабыт тымнаа, аһыһабыт көчөн буолан кэлэи оҕо үксэ иалдыбыта. Манна мин иккэс кылааска үөрэммитим, олус ырбытым, дьудыйбеггем, аҕас унуоғум аарылыбыста, арычча сылтаһыбытмы, иккэс кылааһы бүтүрбүт аатырбытым. Быраатым Олукунэс Ойуобан илгэрэһэ оһорон ис төбөгүр маһдан Төрүтэ эбэгин Мотуһа эмээһин, ийэтэ Настаа көрүүтүгэр дьэтигэр сыһыта. Манна быраат

Хоту көһөрүллүү 65 сылыгар

Малша, Тогтойг саас, тайрдыла хаар бийгмэ сэнэгт кэмэ. Адам Улахан Нь-укулаас фермага үлхлнир этэ. Салскы ханисул бийгмэлаага, тыннаах ордуубт дьон бары баар-быт, үкесүбт ороммутутар сытабыт. Эдмэлийн Спюэж: "Адам аара суолга охтон хаалла," – дьэн айманан тайырды-аттан киирда, юм үрүк-турук өгтэ тайырдыа тахсан көрдөөбүтүт, ыраах охто сыпара хариаран көстөрө, мас соһон саласалгаах арабытылар тийибиһигит, олох сэнэгтэ эстэн кыйан турбат буюубут этэ. Куулаа киилүнэн албубу-суһуу этисэлэх барыанын сүкүт этэ, бейити саласалгаа соһон аралан ороһотто сытаарбыһыт, охулор үүттэрэлтэн үүттээх хоһуу хатьаг чоритиһан көөннөрүлүбүт чаһи, өбөөн олорон иһэрдибиттэра. Арабыт сэнэг ылан, хараһын көрөн, тийлэн кэлбитэ. Сүтэн араһыт этэн хат баран, сала-аскага соһон арылбыһытын Мотуоһа уонна ийэм Мааһа-дһын кырыһтаан дукаахтарга үлхэрбиттэра. Муукаалан Нэстэа олох чагылар олорон алуутун чараас пыаа быда-быдаа, уохка салан, үтөн сикбитинэн барбытын, буюуан көрбүтүрэн олох истэбиттэра.

(Бүтүүтүн 5 сгр. көр).

ЭЗЭРДЭЛИБИТ!

Мугудайдаары Г. Е. Скрыбин аатынан культура дыйын методиканы **Илья Васильевич СИВЦЕВЫ** "Сага Республиканын культуранын туяауна" булбуктуунан тизик уураа-кетан туран илтигир-истиник эзэрдэлибит!

Эн 30-ча сыл устата таһаарылаастык үлэ-лээттин улуус, нэһилик культураны сайдыарга бэйэ кылаакхын килэсэбитин сыналхаммытыттан уураабыт, астыабыт.

Баярабыт үлэбэр өссө үрдүк ситиһиллэри, үлэ-лээт доруобуйаны, сааскы чыыккай күн курдук ыраас санааны, дьолу-соргуну.

Культура дыйын коллектива.

Күндү ийэбит, эбэбит, баатыбытын **Надежда Алексеевна БОРИСОВАНЫ** үлэ аңардаах үбүлүгүнэн истинник ис сурактын эзэрдэлибит!

Сааскы сандал күннү үрэх-көмө сүлдэригэр, үлэ-лээт доруобуйу, үрдүккү, олохтор дьолу-соргуну, чыык-чэбик доруобуйаны баярабыт.

Кыргыттары Вера, Люба, биригэ төрөөбүттэрин.

Убаастабыллаах коллективтин Чуралчы начальнай оскуолатын дыйынчыраа учууталын **Надежда Алексеевна БОРИСОВАНЫ** үлэ аңардаах үбүлүгүнэн илтигир-истинник эзэрдэлибит!

Эн аҕуу илтигир 30-тан тахса сыл устата бэринилээхтик үлэ-лээт кылаакхын, кыра кылаас аҕа-эп-таан өтүлүкү сайдытыгар уураа сыраабын биригэбитин үрдүктүк сыналхаммыт.

Эйэ-эбэ баярабыт кылаан доруобуйаны, ахсаабат эрчими, сыраллаах үлэбэр өссө үрдүк ситиһиллэри, түс олохтор, дьиз-кэрээннэр дьолу-соргуну.

Чуралчы начальнай оскуолатын коллектива.

Күндү ийэбит, эбэбит тыыл, үлэ, педагогическай үлэ ветерана Алабар нэһилигин олохтоо

СОФРОНОВА Федосия Егоровна бу дый кулун тутар 18 күнүгэр ыраахан ыраахтан олохтон туораабытын дыйынник курутууан туран аймактарыгар, билэр дьонугар илтигир-истинник.

Кыргытара, кийинтэ, күтүөттэрэ, сизэннэрэ.

Кутурбаннарын тиздэллэр:

— Федосия Егоровна күн сириттэн барбытынан оҕолоругар, кийинтэ, күтүөттэригэр, сизэннэргэр, чыык аймактарыгар ыкса ыаллара.

— Федосия Егоровна олохтон туораабытынан оҕолоругар, сизэннэригэр, аймактарыгар бары Постяковтар.

Күндү ийэбит, эбэбит үлэ, тыыл ветерана Болтоно нэһилигин олохтоо

НОВГОРДОВА Агафия Семеновна бу дый кулун тутар 15 күнүгэр ыраахан ыраахтан өлбүтүн дыйынник курутууан туран билэр дьонугар, аймактарыгар илтигир-истинник.

Кыргытара, уолатара, күтүөттэрэ, кийинтэ, сизэннэрэ.

Ытыктыыр таайбыт, убайбыт Алабар нэһилигин олохтоо, үлэ, тыыл ветерана, хоту кыһаркылуу кытылылааба

ОКОНЕШНИКОВ Прокопий Гурьевич ыраахан ыраахтан олохтон туораабытынан оҕолоругар Мария Проконьевна, Маргарита Проконьевна, Семен Проконьевна уонна балтыларыгар Вера Гурьевна, Ирина Гурьевна, кийинтэ дьиз-кэрэттэригэр, чыык аймактарыгар дыйын кутурбаннарын тиздэллэр.

Чуралчы Петр Иванович Пермяков дьиз-кэрээнэ, оҕолоро, Анна Егоровна Попова, Егор Егорович Попов дьиз-кэрэттэрэ, Иннокентий Устинович Пермяков дьиз-кэрэттэрэ, Дьоккуускайтан Михаил Ефимович Пермяков дьиз-кэрэттэрэ.

Кутурбаннарын тиздэллэр:

— Проконий Гурьевич олохтон туораабытынан кыһыгыгар улуустаагы үрэх управлениетын дошкынай отделын начальнигар Маргарита Проконьевна Оконешичкова Хотого "Кэнээри", Дыйын "Ыллык" уһууааннарын коллектива.

— Проконий Гурьевич уулу, ыраахан ыраахтан өлбүтүн оҕолоругар, балтыларыгар, бары аймактарыгар "Чыаппара" ТХПК коллектива.

— Проконий Гурьевич ыраахан ыраахтан өлбүтүн оҕолоругар, аймактарыгар Алабар участковой балыһатын коллектива.

— Проконий Гурьевич олохтон туораабытынан кыһыгыгар Маргарита Проконьевна Сылан дьиз-кэрэттэрэ бииргэ үлэ-лээт коллектива.

— Проконий Гурьевич күн сириттэн барбытынан кыһыгыгар Маргарита Проконьевна Хадаар, Хай-ахсыт, Чыык уһууааннарын коллективтар.

— Аҕа Проконий Гурьевич олохтон туораабытынан кыһыгыгар салыаан-чыыгыгар Маргарита Проконьевна Чуралчы салианнарын уһууааннарын сибидиссийалар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ. Редактор - директор: солбуйааччы, политика, быраап, культура, спорт отдела - О.В. ЖИРКОВА.

Эксперттэр секретарь, сурук отдела - А.М. СЛЕПЦОВ. Төһө хаһаайсымбатын отдела - Г.И. ПОЛУСКИНА.

Үрэх, доруобуйа харыстабыл, ыччат отдела - А.М. АДАМОВА. Корректор - В.Н. ПЕТРОВА.

Верстальщик - И.И. ЛАЗАРЕВ. Бачээттээчи - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

ПОЛОЖЕНИЕ

Конкурс авторов-исполнителей гитарной песни "Сүрэхтэ тахсар ыраахтар", посвященный памяти Николая Красильникова - Гитарщика Уол.

Организаторы: МО Мугудайскай наслет, Чуралчыскай улусуос управлениэ култура, ИД с Маралай им. Г.Е. Скрыбин.

Цели и задачи:

— Популяризация и популяризация гитарной песни;
— Выявление и пропаганда молодых талантливых авторов-исполнителей;

— Повышение роли гитары-песенного творчества.

Сроки проведения и условия приема участников:
— 31 марта 2007г. с Маралай Чуралчыскай улусу;
— ИД с Маралай 8 (251) в раб. время 27-641, в нераб. время 27-679;

— Управление культуры тел. 8 (251) 41-501, 41-317;
— Регистрация, анкетирование конкурсантов производится 31 марта 2007г. в ИД с Маралай;
— Проживание, питание, проезд за счет конкурсантов.

Требования к конкурсантам:

— Без возрастного ограничения;
— Участники представляют 2 произведения;
— Участвуют сольно, дуэтом, трио, квартетом;
— Разрешается аккомпанемент под гитару;

— К участию допускаются конкурсанты, предъявившие документ, удостоверяющий личность.

Программа конкурса:

31 марта 2007г. 10ч.00м - регистрация, анкетирование, жеребьевка;
11ч.00м - прослушивание конкурсантов;
19ч.00м - награждение, гала-концерт.

Критерии оценки:

— Вокал оценивается по 10-балльной системе;
— Артистизм оценивается по 5-балльной системе.

Награждение:

Победители конкурса награждаются специальным дипломом и специальным призом; лауреаты, дипломанты награждаются дипломом и денежными призами; а также конкурсантам будут учреждены специальные призы по другим номинациям.

ОРГКОМИТЕТ.

МАХТАНАБЫТ

Биһиги эбэбит, кэргэним, ийэбит, Соловьев нэһилигин олохтоо, үлэ ветерана **ЕГОРОВА Раиса Николаевна** эмискэ ыалдьан олохтон туораабыт кутурбаннаах кэммитигэр күүс-көмө, субу-ама буолбут нэһиликпит дьонугар, "Кэскил" түөлбө, уопсай дьизлэр олохтоохторугар,

"Чыык" уһууаан уонна орто оскуола коллективтарыгар, бары кэмелестүт аймактарбытыгар, бар дьоммутугар бараммат барба махталбытын тиздэбит.

Кэргээнэ, кыргытара, күтүөттэрэ, сизэннэрэ.

Тапталлаах кэргээнэ, аҕалара үлэ ветерана **ТАРАБУКИН Иван Иосифович** олохтон туораабытынан эдэрини билэр Мария Лукинична Далбаевага, оҕолоругар кутурбаннарын тиздэбит.

Мэниэ-Хаҥаластан Семеновтар, Дьоккуускайтан, Диринтэн Далбаевтар.

Тапталлаах аҕам, бырааппыт, убайбыт Хатылы нэһилигин олохтоо

БОРИСОВ Владимир Иннокентьевич бу дый кулун тутар 16 күнүгэр эдэр сааһыгар ыраахан ыраахтан өлбүтүн дыйынник курутууан туран билэр дьонугар, аймактарыгар илтигир-истинник.

Уола, эдэрин билэр, күтүөттэрэ, санаһа, убайдар, Дьоккуускайтан Ивановтар, Матвеевтар, Кузьминнар, Соловьевтар.

Кутурбаннарын тиздэллэр:

— Бырааппыт Владимир Иннокентьевич күн сириттэн барбытынан Анастасия Иннокентьевна, Николай Борисович Винокуровтар, Мотрена Иннокентьевна ыкса ыаллара Захаровтар, Ершовтар.

— Владимир Иннокентьевич олохтон туораабытынан дьүөгэбитигэр Анастасия Иннокентьевна, юни кэргэнигэр Николай Борисович Винокуровтар, Мотрена Иннокентьевна Анна Иннокентьевна, Татьяна, Христина, Анастасиялар.

— Владимир Иннокентьевич өлбүтүнэн биригэ үлэлиир коллегаларыгар Соловьева Саргылана Иннокентьевна, Борисова Мотрена Иннокентьевна, Кривошалькина Мария Васильевна "Ньургулун" уһууаан коллектива.

— Владимир Иннокентьевич күн сириттэн барбытынан оҕолоругар, Хатылы орто оскуолатын 10-с кылааһын үрэх-кэрэттэригэр Борисов Володя, биригэ төрөөбүттэригэр Мотрена Иннокентьевна, Анастасия Иннокентьевна, Саргылана Иннокентьевна, Спиридон Иннокентьевич, Спартак Иннокентьевич, Зинаида Иннокентьевна, юни-кэрэттэригэр, аймактарыгар "Хатылы нэһиликэ" МТ дьаһалтата.

— Владимир Иннокентьевич олохтон туораабытынан эдэрин билэр Анастасия, күтүөттүгэр Николай Винокуровтар, оҕолоругар, биригэ төрөөбүттэригэр Чуралчытан Собакиннар, Пермяковтар, Болтононоттон Слепцова.

Военная служба по контракту - уверенность в завтрашнем дне!

Поступить на военную службу по контракту в Краснознаменное соединение пограничных сторожевых кораблей (войсковая часть 2376) Северо-Восточного пограничного управления ФСБ России имеет право любой гражданин Российской Федерации, достигший возраста 18 лет, но не старше 40 лет, имеющий не ниже среднего (полного) общего образования, соответствующий медицинскому и профессионально-психологическим требованиям военной службы к конкретным военно-учетным специальностям в ПС ФСБ России. Для этого ему необходимо обратиться в военный комиссариат, где он состоит на воинском учете или непосредственно в войсковую часть.

Гражданин, принятым на военную службу и заключившим контракт о прохождении военной службы предоставляется:

— единовременное денежное пособие при заключении контракта;

— денежное содержание в 2007 г. в зависимости от воинской должности, воинского звания, срока прохождения военной службы и районного коэффициента от 14 000 руб. и выше. При этом оклады денежного содержания ежегодно повышаются Правительством Российской Федерации;

— по итогам года - денежное вознаграждение в размере трех окладов по воинской должности и воинскому званию;

— ежегодная материальная помощь в размере двух окладов по воинской должности и воинскому званию при убытии в отпуск;

— ежемесячная компенсация за продовольственный паек;

— обеспечение полным комплектом обмундирования;

— основной отпуск от 30 до 45 суток (в зависимости от имеющейся выслуги лет), плюс 15 суток как военнослужащим, проходящим военную службу в районах Крайнего Севера и до 15 суток на проезд к месту проведения отпуска и обратно (не входящие в общую продолжительность времени отпуска);

— бесплатный проезд к месту проведения отпуска и обратно для военнослужащего и членов его семьи. Членами семьи считаются его супруга (супруг), дети до 18 лет (или до 23 лет, в случае, если они обучаются в высшем учебном заведении на дневном отделении) и лица, состоящие на иждивении военнослужащих;

— бесплатная медицинская помощь, обеспечение лекарствами, изделиями медицинского назначения по рецептам врачей;

— обеспечение санаторно-курортным лечением и организованным отдыхом в санаториях, домах отдыха Пограничной службы федеральной службы безопасности РФ (военнослужащие оплачивают 25% стоимости путевки, а члены его семьи 50%);

— ежегодно, независимо от того приобретает военнослужащий путевку или нет, ему выплачивается денежная компенсация на санаторно-курортное лечение в размере 600 руб. на военнослужащего и 300 руб. на супругу (супруга) и каждого его несовершеннолетнего ребенка;

— в соответствии с Федеральным законом РФ от 20 августа 2004 года "О накопительно-ипотечной системе жилищного обеспечения военнослужащих" определен новый порядок и механизм накопления средств на приобретение жилья для военнослужащих, заключивших контракт после 1 января 2005 года. Данные военнослужащие, по их желанию, становятся участниками накопительно-ипотечной системы. На счет каждого из них из Федерального бюджета перечисляются денежные средства. После трех лет участия в накопительной системе военнослужащие имеют право вступить в ипотеку и получить целевой жилищный заем на собственную квартиру;

— ежемесячная денежная компенсация за наём (поднаём) жилых помещений - в связи с отсутствием служебного жилья;

— обязательное государственное страхование за счет федерального бюджета;

— возможность обучаться в гражданских учебных заведениях, по истечению 3-х лет военной службы;

— зачет времени военной службы в непрерывный стаж работы, учитываемый при выплате пособий по социальному страхованию;

— пенсионное обеспечение и льготы.

С условиями приема на военную службу обращаться по адресу: с.Чуралча, ул. Менжеркова 1, тел.: 41-631, 41-446, военный комиссариат Чуралчыскай и Таттинского улусов.

Чуралчы салианнарын олохтоо

МАТВЕЕВ Александр Афанасьевич күн сириттэн барбытынан уолаттарыгар Тольга, Сергейга, ийэлэригэр Маргарита Николаевнага кутурбаннарын тиздэбит.

Улуустаагы дьиз-кэргэн киинэ, "Уолан" общественной түмсүү.

Күндү кийинилит, санаһыт Чуралчы салианнарын олохтоо

ФЕДОРОВА Галина Николаевна олохтон туораабытынан бырааппытыгар, убайытыгар Егор Семенович Федоровка, оҕолоругар кутурбаннарын тиздэбит.

Убайын Илларион, Сылантан, Чуралчытан, Дьоккуускайтан биригэ төрөөбүттэригэр, кийинтэ дьиз-кэргэттэрэ.

Кутурбаннарын тиздэллэр:

— Галина Николаевна күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Гошага, оҕолоругар Борзэ биригэ үлэ-лээт истин дьүөгэлэрэ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительства, Чуралчы улуутун "Сага олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственной учреждение. Массабай информация средстволарын туһунан РФ Сокууларын туһунан жөнүтүлүлүүр уонна регистрациялар РФ бачээккэ СР региональной управлениетыгар 2003 с. бас ыйын 20 күнүгэр регистрацияламат нүмэрэ - ПИ №19-0423.

ААДЫРЫСЫТ: 678670, Чуралчы сэл., Корл. Маркс уул., 26 "а".

Телефоннарыт: редактор - 41-332, отделлар - 41-265.

E-mail: Osonaoloh@churap.sakha.ru

САГА ОЛОХ

Автор сурулар этилэр санаа редакция позициялар наһаа сеп түбүгэр буолботор. Суруука ыйылар чыыклар ырдыйахтарыгар этилэр сеп тус бэйэ сүр.